

MINISTERUL EDUCAȚIEI

CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE
REPERE METODOLOGICE PENTRU APLICAREA CURRICULUMULUI

LA CLASA a X-a
ÎN ANUL ȘCOLAR 2022-2023

DISCIPLINELE
EDUCAȚIE PLASTICĂ

București, 2022

Context

- Dificultățile generate de re-adaptarea la predarea și învățarea în format fizic, în contextul în care cu doar un an școlar în urmă eforturile tuturor au fost canalizate înspre adaptarea la modelul hibrid, în care învățarea online să devină permanent una dintre opțiunile viabile.
- Dificultățile generate de modificarea orarului și structurii anului de studiu.
- Prezența din ce în ce mai acuzată a media digitale în experiența cotidiană și în procesul de învățare în general și mutarea în online a majorității resurselor culturale / educaționale, situație accentuată de urgența epidemiologică.
- Oportunitatea fără precedent generată de prezența interesului elevului pentru platformele și resursele educaționale și de comunicare online, interes care are potențialul de a anula, în premieră, distanța dintre sfera de preocupări personale și instrumentarul și conținutul didactic (distanță sensibilă și greu de depășit în cazul muzeului, a teatrului – spectacol, expoziție, proiectie, eveniment de artă performativă - inaccesibile ca distanță).
- Oportunitatea de a crea legături între studiul imaginii, ca element central și dominant al culturii actuale, desenul, culoarea și volumul, ca expresii clasice esențiale în crearea imaginii plastice, și domenii de interes major pentru elevi – noile tehnologii, mediul virtual, noile tendințe de exprimare și comunicare personală accentuate progresiv de prezența tot mai pregnantă a imaginii digitale și a rețelelor de comunicare în viața de zi cu zi.
- Oportunitatea de a explora dinamica dintre instrumentarul plastic tradițional și imaginea creată / comunicată / expusă / promovată atât cu ajutorul mijloacelor sale de expresie specifice și a modalitățile de exprimare aduse de mediul online.
- Oportunitatea fără precedent de a întoarce atenția de la tema de studiu impusă de profesor (spectacol, film, editare digitală a imaginii) la tema care trebuie identificată (relația dintre imagine și mesaj, dintre reprezentare și conținut și dintre diferitele media de exprimare) – astfel se realizează o nouă relaționare cu posibilitățile de expresie oferite de artele spectacolului și imaginea în mișcare.
- Momentul pe care îl traversăm reprezintă, dincolo de schimbările propuse în ceea ce privește structura modulelor de învățare, o întoarcere la o normalitate care s-a redefinit, în ultimul an, ca mult mai ofertantă atât pentru activitatea propriu-zisă de învățare cât și ca resurse. După momentul unic, complet fără precedent în istoria învățământului și a învățării, care a însemnat învățământul online, rămân instrumente utile care pot complete experiența învățării, extinzând foarte mult posibilitățile elevului de a intra în contact cu imagini și realități – muzee, programme de spectacole – sesiuni întregi de teatru accesibile pe internet, evenimente performative, filme, metode / cursuri de diverse feluri, aplicații – inaccesibile în format fizic majorității. Din experiența anului trecut rămâne certitudinea că dacă mediul de învățare este unul fizic, resursa utilizată de profesor pentru a lărgi experiența elevului trebuie în mod necesar să includă și mediul online. Contactul cu mediul online este astfel coerent cu modul în care aproape toate resursele culturale și științifice devin accesibile, iar mediul virtual se dezvoltă în modalități și într-un ritm care impune o nouă abordare a procesului de învățare și comunicare, o abordare care trebuie să se concentreze pe

fluiditate, adaptabilitate, și aplicabilitate. Mutarea în online a predării a evidențiat ponderea imaginii în procesul de comunicare și relaționare cu școala, cu lumea, cu mediul social. Astfel o concentrare asupra înțelegerii procesului de producere / generare / receptare și consum a imaginii și a modului în care ea devine eficientă este cu atât mai necesară unei decodări corecte, complete și coerente a principalei legături cu mediul și cu expresia plastică.

- Avantajele unei astfel de re poziționări față de expresia artistică și personală în cadrul oricărei discipline vizuale sunt semnificative, față de alte domenii. Expresia personală a devenit datorită platformelor de media sociale și jocurilor online aproape imposibil de separat de ceea ce înseamnă montaj, scenografie, editare foto sau video, animație. În plus, legătura dintre expresia imaginii și elementele lor fundamentale de limbaj care stau la baza oricărei alte forme de expresie vizuală, inclusiv cele mai noi, au marele avantaj față de alte tehnici artistice că pot fi realizate atât pe suport material cât și cu instrumente digitale, întrucât linia, forma, valoarea sau culoarea își mențin expresivitatea indiferent de suport. Se identifică astfel noi oportunități pentru a crește performanța, datorită interesului fără precedent pentru cele mai noi tehnici de generare a imaginii, și gradul de motivație pentru însușirea limbajului plastic împreună cu inițierea în utilizarea tehnicilor artistice tradiționale. Contactul cu resursa online se poate traduce printr-o creștere a interesului pentru realizarea unei imagini – operă de artă, și de asemenea pentru aprecierea critică a operei de artă (compararea propriului punct de vedere cu părerile celorlalți).

Scop

- Recomandă modalități prin care se pot corecta decalajele inevitabile dintre programa de învățământ și predarea efectivă în anii precedenți.
- Recomandă modalități prin care resursa online poate rămâne accesibilă pentru toți copiii, în cadrul orelor de curs, și oferită de profesor în cadrul actului educațional, astfel ca accesarea unor resurse educaționale, culturale, artistice – modele pentru desen, contextualizare a informației să devină normă.
- Recomandă moduri prin care profesorii să exploateze la maximum interesul pe care îl au în mod spontan elevii pentru informația accesibilă online, pentru interacțiunea cu diverse platforme sociale, de joc, de procesare și comunicare a imaginii.
- Recomandă moduri în care profesorii să stimuleze un dialog cu expresia specifică formelor de manifestare a artelor spectacolului, filmului, animației și a artelor performative, cu tot instrumentarul lor de generare și de analiză.
- Recomandă modalități prin care disponibilitatea pentru o percepere a universului / metaversului virtual poate dialoga cu disponibilitatea pentru percepere a universului real, obiectiv, și pentru decodarea și transpunerea acestuia în limbaj expresiv / vizual.
- Recomandă modalități pentru cunoașterea aprofundată, fizică, facilitată de vizitarea virtuală a patrimoniului artistic național și universal, material și imaterial.

Se recomandă

- Evaluarea dinamicii predare-învățare-evaluare din perioada de pandemie;
 - Identificarea, analizarea și cuantificarea riscurilor în ceea ce privește accesibilitatea, continuitatea și eficiența procesului de învățare.
 - Identificarea modului în care se poate maximiza beneficiul revenirii la școlarizarea față în față, în același timp pregătirea pentru menținerea legăturii cu mediul online în cazul unei noi urgențe dar chiar și în afara unei amenințări epidemiologice, ca alternativă pentru comunicare, accesarea resurselor și teme pentru acasă.
 - Concentrarea pe abordări, conținuturi și activități care să eficientizeze procesul de predare și învățare, restabilirea legăturii dintre materie și elev, remedierea pierderilor din învățare cauzate de suspendarea cursurilor și de absența resurselor în cazurile elevilor aflați în dificultate socio-economică și crearea de deschideri către modele și medii noi pentru studiu.
 - Orientarea către identificarea unor modalități de a crea o legătură de continuitate și complementaritate între informația și resursele online și sistemul față în față, cu accent pe ameliorarea rupturii dintre cele două aspecte ale comunicării, accesului la informația vizuală și resursa educațională.
 - Orientarea către o nouă înțelegere și legăturii dintre toate formele de expresie a artelor spectacolului, de la cele mai tradiționale la cele mai noi, de la elemente de bază ale scenografiei până la elemente de tehnică, efecte speciale – cu aplicabilitate în instrumentarul accesibil al aplicației, aflat la îndemâna majorității.
- Explorarea legăturii dintre modele și tehnici tradiționale de învățare și aplicabilitatea metodelor noi – de la comentariul unei puneri în scenă clasice (resursă accesibilă online, majoritatea arhivelor de teatru, spectacol și imagine sunt acum accesibile) și impactul narativei pe care o derulează, constant, aproape fiecare dintre adolescenți, în mediul online.

Aplicabilitate

- Aceste repere se prezintă ca recomandări, fără a avea un caracter obligatoriu sau prescriptiv. Profesorii vor stabili, funcție de context și propriul demers / plan / context, acțiunile necesare și oportune pentru a planifica, proiecta și desfășura procesul didactic în anul școlar 2022 - 2023, concentrându-se pe eficientizarea acestuia și pe identificarea celor mai eficiente metode de asigurare a unei continuități logice și a menținerii avantajelor legăturii care s-a creat cu resursa vizuală online. Se va urmări de asemenea identificarea celor mai potrivite metode pentru a corecta decalajele inevitabile produse în perioada precedentă fără a prejudicia obiectivele anului școlar 2022 - 2023. De asemenea fiecare profesor va stabili care este cel mai optim raport între tipul de resursă didactică tradițională și cele online, accesibile (în mod ideal) cu ușurință, tuturor, cel puțin la clasă, cu accent deosebit pe dialogul care se crează între diferitele domenii ale culturii vizuale.
- Se vor stabili cele mai eficiente moduri de continua studiul Educației plastice(vizuale)
- Se vor identifica modalități care să faciliteze și să favorizeze dialogul între instrumentarul imagistic elementar – linie, suprafață, culoare, compoziție etc și imaginea rezultată prin diferitele tehnici: tradiționale și digitale, corepondența între filtrul aplicat imaginii autoportret - și elemente de scenotehnică: lumină, perspectivă,

sunet, element static, element în mișcare, legătura dintre postarea sau clip-ul pregătit pentru autopromovare și reclama realizată de designer-ul din industria de advertising, etc.

Repere metodologice

1. Repere pentru planificarea calendaristică pentru anul școlar 2022 - 2023

- Aprecierea unor eventuale probleme de învățare (inclusiv probleme de însușirea insuficientă a deprinderilor sau chiar însușirea defectuasă a acestora) în contextul generat de modificarea metodelor de predare în perioada anterioară
- Consultarea planificării calendaristice anterioare și sesizarea elementelor insuficient structurate în perioada de cursuri online sau neconsolidate;
- realizarea de conexiuni între resursele mediului online și a școlarizării în format față în față.
- Identificarea avantajelor legăturii create cu mediul online și exploatarea pe viitor a accesibilității resurselor în format digital – tururi virtuale, ateliere interactive online, accesare nelimitată a colecțiilor muzeale și obiectivelor culturale, a conferințelor și studiilor, a spectacolelor și arhivelor de film și imagine, și nu în ultimul rând a modului fluid și direct în care se poate realiza comunicarea.
- Identificarea modului în care poate fi adusă în actualitate discuția despre analiza imaginii și a culturii vizuale, despre evoluția filmului, a realității virtual, a realităților alternative, AI și metavers.
- Identificarea modului în care poate fi structurat un dialog constructiv între tradiție și cele mai noi forme de manifestare a vizualului, atât ca instrumentar plastic cât și ca modalitate de expresie.
- Identificarea modului în care se poate dezvolta un dialog constructiv cu elevul, în care să fie asigurat un feed-back util în ceea ce privește așteptările acestuia în ceea ce privește relația dintre experiența practică și mediul online, în ce măsură explicația și exemplificarea pot fi susținute de resursa online.
- Identificarea modului în care se poate obține o aplicabilitate crescută a studiului și a competențelor dobândite pentru a asigura o adaptabilitate crescută la cerințele noului context, inclusiv a noilor meserii și domenii de activitate profesională.

2. Recomandări pentru construirea noilor achiziții. Exemple de activități

Rezultatele evaluărilor inițiale vor sta la baza proiectării demersurilor didactice ulterioare. În plus, vor fi prezentate exemple care să faciliteze utilizarea în predare-învățare-evaluare a instrumentarului noilor tehnologii. Se va evalua modul în care s-au raportat la informația online atât profesorii cât și elevii și modul în care prin proiecte aplicative, de studiu, cercetare și interpretare a imaginii, se poate canaliza interesul elevului spre crearea unei legături cu diferitele aspecte ale culturii vizuale.

Exemple de tematici pot fi studiul artelor spectacolului (teatru, eveniment performativ, concert, artă stradală și legătura care se creează cu spațiul (peisaj, spațiul stradal, spațiul locuirii), legătura dintre dimensiunea temporală și cea vizuală, intervenția efemeră pe volumul (redare în diverse tehnici, inclusiv digitale); spațiul (efectul spațial al

culorii), volumul (redare în diverse tehnici, inclusive digitale), relația (diferențe, convergențe) dintre diversele sisteme de obținere și redare a culorii (ex CMYK – RGB), imagine statică în dialog cu video / reels, imagine emblematică în dialog cu ce înseamnă logo, gif și meme, comunicare prin culoare și relația dintre culoare și imagine / simbol / semnificație.

Exemple de activități sunt, pe lângă și complementar exercițiilor de generare și valorificare a elementelor de limbaj și a expresiei lor specifice – punct, linie, suprafață, valoare, a exercițiilor de compunere a unui discurs artistic din elemente de mișcare, vorbire și imagine. Astfel pe lângă exerciții de analiză și înțelegere a unor elemente de expresie scenic, fragment de film, dans, performance se recomandă vizionarea online, în clasă sau individual, a unor spectacole emblematic pentru cultura universal sau națională, complementar vizionării de obiective culturale (tur virtual, galerie de imagini) din țară sau străinătate; tur ghidat, atelier cu un specialist sau sesiune de lucru interactivă, online, la un teatru;; exerciții de analiză a modului în care se transmite, nemijlocit, mesajul în cazul artelor performative; analiză a modului în care diferă / interacționează fiecare formă de expresie – recitare, interpretare a unui rol, mimică, dans, regie etc; contextualizare a imaginii digitale prezente / abundente pe rețelele de socializare în relație cu informația predată la atelier; exerciții de aplicare a instrumentarului specific studiului artelor spectacolului asupra imaginii din mediile jocurilor online sau a imaginilor modificate prin filtre; realizarea unei serii de imagini / animații / mini-filmări cu teme diverse – prezentare personală, prezentare de știre, punere în scenă a unui fragment teatral, cu aparatura disponibilă (telefon personal sau instrument – tablet) puse la dispoziție de școală postare / eveniment de promovare a încercărilor realizate de elevi; exerciții de redefinire a alfabetului vizual, în contextul celor mai noi mijloace de expresie; exerciții de redefinire a termenilor de bidimensional / tridimensional / timp real – în tehnici tradiționale și de modelare digitală a imaginii; exerciții de redefinire a termenilor și atribuțiilor spațiului plastic, pornind de la realitatea obiectivă (lumea formelor tridimensionale percepute atât în experiența direct cât și în cea mediată - și relațiile dintre acestea: suprapuneri, convergențe, divergențe.

Bibliografie

- Arnheim, Rudolf, *Arta și percepția vizuală*, Ed. Meridiane, București 1979
- Berger, Rene, *Artă și comunicare*, Ed. Meridiane, București 1976.
- Dufrenne, Mikel, *Fenomenologia experienței estetice*, Ed. Meridiane, București 1976.
- Elsen, E. Albert, *Temele artei*, Ed. Meridiane, București 1983.
- Enăchescu, Constantin, *Expresia plastică a personalității*, Ed. Științifică, București 1975.
- Huyghe, Rene, *Dialog cu vizibilul*, Ed. Meridiane, București 1981.
- Huyghe, Rene, *Puterea imaginii*, Ed. Meridiane, București 1971.
- Knobler, Nathan, *Dialogul vizual*, Ed. Meridiane, București 1983.
- McLuhan, Marshall, *mass-media sau mediul invizibil*, Ed. Nemira, București 1997.
- Nanu, Adina, *Vezi? Comunicarea prin imagine*, Editura didactică și pedagogică, 2018

-Panofsky, Erwin, Artă și semnificație, Ed. Meridiane, București 1980.

-Piaget, Jean, Chomsky Noam, Teorii ale limbajului, teorii ale învățării, Ed. Politică, București 1988.